

Annotatie

Van erik stok
Telefoon 074-2459926 / Fax 074-2459231
Datum 25 november 2016
Onderwerp Overzicht internationaal beleid Twente en netwerken

Projecten en Subsidies

Aan College B&W

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Overzicht Internationaal beleid Twente en netwerken

1. Aanleiding

De raads werkgroep Internationale contacten heeft de wethouder internationaal in haar vergadering van 10 oktober 2016 gevraagd de gemeenteraad bij te praten over internationalisering middels een overzichtsnotitie en presentatie in een politieke markt in het voorjaar van 2017. De raads werkgroep heeft aangegeven meer betrokken te willen zijn bij het internationale beleid van Hengelo/Twente. Op dit moment houdt de raads werkgroep zich voornamelijk bezig met het stedenverband dat de gemeente Hengelo heeft met de gemeente Emsdetten.

Het doel van de politieke markt is internationalisering, vooral op Europees niveau, inzichtelijk te maken en het belang wat Hengelo en Twente hierbij hebben en op welke manier Twente/Hengelo hierbij betrokken is. Als eerste stap is afgesproken de raads werkgroep een overzichtsnotitie te sturen van het internationale beleid van Twente (en daarmee Hengelo) en de netwerken en samenwerkingsverbanden die er zijn. Dit mede ter voorbereiding van een nieuwe Internationale Agenda van Twente die als afgeleide van de nieuwe Agenda van Twente zal worden gemaakt. De wethouder heeft de raads werkgroep aangegeven dat er geen zelfstandige internationale agenda van Hengelo meer is, aangezien de 14 Twentse gemeenten internationaal gezamenlijk opereren en het schaalniveau van de afzonderlijke Twentse steden/gemeenten zich niet leent voor een eigen internationale agenda.

In het onderstaande wordt aangegeven hoe Twente (en daarmee Hengelo) zich internationaal profileert en op welke manier (samenwerkingsverbanden, lobby en strategie) dit verloopt.

2. Internationale agenda van Twente

De leidraad voor internationaal beleid op Twents niveau is nog steeds de Internationale Twentse agenda van 2008 met daarin de volgende lijnen:

Missie: In 2020 staat Twente bekend als een internationaal toonaangevende kennisregio in een grensoverschrijdende omgeving en behoort tot de Europese topregio's op het gebied van innovatie en technologie.

Dit willen we bereiken via drie strategielijnen:

1. Twente internationaal als kennis, innovatie en technologieregio profileren
2. Faciliteren (kennis, netwerken, geld, beleids-beïnvloeding) van projecten Agenda van Twente
3. Internationale oriëntatie in Twente vergroten

Er zijn de afgelopen jaren stappen gezet om die missie te bereiken. Afgelopen jaren is Twente in Brussel als topregio op het gebied van innovatie en technologie neergezet en ook in de relatie met Duitsland aan weerszijden van de grens zijn concrete doelen benoemd. Nu 2020 dichterbij komt, is in Twente het proces om de Internationale focus van Twente verder in te kleuren in volle gang.

Op basis van de rapporten van de Commissie Draijer en Commissie Wientjes wordt in het Portefeuillebeeraad Belangenbehartiging (14 Twentse gemeenten) en in samenspraak met de TwenteBoard gewerkt aan uitwerking van de Internationale Agenda van Twente, ook in aansluiting bij het proces om te komen tot een nieuwe Agenda van Twente. De afspraak is dat eerst de nieuwe Agenda van Twente gemaakt wordt en als afgeleide daarvan de nieuwe Internationale Agenda van Twente. Hoe werkt het in Twente: We zijn goed in het ontwikkelen van innovatieve producten. Denk aan innovaties als de Robird, of Lab on a chip, maar ook Blue Tooth is in deze regio ontwikkeld. Vaak ontstaan al start-ups rond innovaties tijdens de studie aan UT of Hogeschool. Maar ook de ontwikkeling van de High Tech Systems Campus rond Thales draagt hier positief aan bij vanwege de al iets verder ontwikkelde bedrijven en de samenwerking met Thales.

Als deze startende bedrijven uitgroeien tot bedrijven met een export product waar op de Europese of wereldmarkt vraag naar is, komt dit de Twentse economie ten goede. Er ontstaan banen, eerst in het hogere segment, maar gaandeweg ook op productieniveau en bij toeleveranciers. Door te focussen op die sectoren waar Twente goed in is, ontstaan clusters van bedrijvigheid. Ook buitenlandse bedrijven en investeerders vinden het aantrekkelijk om zich te vestigen en te investeren in een dergelijke omgeving.

Daarom is het belangrijk dat Twente beschikt over hoogwaardige vestigingsfactoren, zoals een goede internationale bereikbaarheid, een sterke overheid en een arbeidsmarkt met goed geschoold personeel op alle niveaus.

Een van de uitspraken van de Commissie Draijer:

"Twente is internationaal te klein om eigenstandig gebruik te maken van de globale kansen. Twente moet, om de eigen ambities waar te maken, verbindingen zoeken binnen en buiten Nederland."

De Lobby In Brussel

In navolging van de werkwijze in Den Haag is Regio Twente voor de werkwijze in Brussel aangesloten bij de bredere Oost Nederlandse lobby, zoals de provincies Overijssel en Gelderland die vorm hebben gegeven binnen het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Inmiddels is de strategie verder uitgewerkt; De Twentse lobby is in 2015 opgeschaald naar het niveau van Oost Nederland. Dit levert een krachtiger lobby op. De lobbyist voor Twente is gehuisvest in het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel (HNP). In het HNP werken lobbyisten vanuit alle provincies, verschillende regio's, zoals Foodvalley/Universiteit van Wageningen, en ook lobbyisten vanuit Nederlandse steden en Universiteiten. De invulling is niet alleen overheid, maar breder. Er loopt een proces om de prioriteiten van het HNP te herijken en door te groeien naar een 'Huis voor de Nederlandse Lobby' in Brussel.

Provincie en Europa

We sluiten in Twente ook aan op de Europese agenda van de provincie Overijssel. Twente is afgelopen periode intensief betrokken bij de ontwikkeling van de Europa-agenda van de provincie Overijssel. Deze wordt dit najaar in de Staten van Overijssel vastgesteld. Met deze agenda zet Overijssel de komende tijd in op de volgende 10 punten:

1. Grensoverschrijdende arbeidsmarkt en economie
2. Vlaggenscheppen Oost Nederland (innovatieprofiel);
3. EIB/Energiefonds (EFSI/Elena)
4. Grensoverschrijdende bereikbaarheid
5. Europees biodiversiteitsbeleid
6. Waterkwaliteit en waterveiligheid
7. Gemeenschappelijk landbouwbeleid
8. Circulaire economie
9. Klimaat en energie
10. Asbest

3. Centrale thema Internationaal en Twente is het innovatieprofiel

Tijdens de vorige Open Days in Brussel -najaar 2015- heeft Twente besloten te investeren in het tot stand komen van het 'Innovatieprofiel Oost-Nederland'.

Achtergrond: In de periode 2007 - 2015 hebben kennisinstellingen en bedrijven in Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel) naar schatting ruim € 800 miljoen ontvangen vanuit de centrale Europese programma's zoals Interreg, EFRO, KP7 en Horizon 2020. Ook voor de periode tot 2020 heeft de Europese Commissie middelen beschikbaar voor stimulering van innovaties, vooral in Horizon 2020. De zorg is dat deze inkomsten voor Oost Nederland afnemen als gevolg van de concurrentie in Europa. In de eerste ronde van Horizon 2020 is de gemiddelde slagingskans van projecten in Nederland gedaald van 26 naar 16 procent. Echter, het totale volume aan Europese innovatiemiddelen is groter dan ooit. De kansen van kennisinstellingen en bedrijven in Oost-Nederland om EU-middelen te verwerven kunnen worden vergroot door een scherp profiel te kiezen en dit gezamenlijk uit te dragen. In dat kader hebben de provincies Overijssel en Gelderland een landsdelige strategie (de zogenaamde Smart Specialisation Strategy) ontwikkeld met als doel het beter benutten van Europese programma's, zoals Horizon 2020.

Twente is bij dit proces direct betrokken. Inmiddels zijn twee 'vlaggenscheppen' (in het Europa 2020 beleid zijn 7 vlaggenscheppen benoemd, o.a. Digitale Agenda voor Europa en Jeugd in Beweging) voor Oost Nederlandse innovatie benoemd, met elk daarbinnen drie focusgebieden.

De Vlaggenscheppen Innovatieprofiel Oost Nederland zijn:

- 1) 'Smart and sustainable industries'
 - a. Smart Manufacturing and Materials
 - b. Smart Food Production
 - c. Biobased Production

2) 'Concepts for a healthy life'.

- a. Health Technology and Delivery Systems
- b. Healthy Brain
- c. Personalized Health and Nutrition

Duitslandstrategie Oost Nederland

Twente heeft ook in 2016 input geleverd voor de totstandkoming van de Duitsland strategie van Oost Nederland. In de Duitsland strategie werkt Oost Nederland langs twee sporen. Het eerste spoor is het werken aan duurzame relaties. Dat is de ruggengraat van onze strategie, omdat we daarmee de basis leggen voor toekomstige samenwerkingsafspraken.

Het tweede spoor is het identificeren en aanpakken van de beleidsopgaven die voortkomen uit onze doelstellingen en waarvoor we ons als provincies willen inzetten. Prioriteit krijgt het werken aan een grensoverschrijdende arbeidsmarkt van Oost Nederland en het aangrenzende deel van Duitsland. Ook op scholen wordt hier al aandacht aanbesteedt, het OSG Hengelo heeft een zogenoemde Euregio Klas Duits, waar leerlingen vanaf klas 1 al vertrouwd raken met de Duitse cultuur en taal.

4. Netwerken waar Twente en daarmee Hengelo in deelneemt

EUROCITIES

Een goed lobbymiddel is het deelnemen in netwerken met gelijkgestemde steden en regio's.

Gezamenlijk kan een krachtiger lobby worden opgebouwd, ontstaat meer massa, gericht op specifieke thema's.

Netwerkstad Twente (de afzonderlijke steden in Twente zijn te klein om lid te kunnen zijn) is lid van het netwerk EUROCITIES, een invloedrijk netwerk van 130 grote steden in Europa. Netwerkstad Twente beweegt zich actief in 4 fora: Het Economic Development Forum (trekker Enschede), het Mobility Forum (trekker Hengelo), het Environment Forum (trekker Enschede) en het Social Affairs forum (trekker Hengelo). Dit netwerk biedt kansen om Twente te profileren – zoals bij het hosten van het EDF forum in het voorjaar van 2016 in de Netwerkstad. Maar ook kan Europees beleid voor steden via dit netwerk worden beïnvloed. En de ontmoetingen leiden ook tot concrete samenwerking in –gesubsidieerde- projecten.

Social affairs forum (SAF)

Thema's: Arbeidsmarkt (jeugdwerkloosheid), onderwijs (mismatch onderwijs-arbeidsmarkt), sociale innovatie (sociaal ondernemen), gezond ouder worden (dementie) en recentelijk vluchtelingen.

Economic development forum (EDF)

Thema's: Innovatie, top technologische kennisregio, werken profilering Twente, koppeling Twentse bedrijven aan partnerbedrijven/steden op gebied van innovaties, energie en duurzaamheid

Mobility forum

Thema's: TEN-T transport corridors in Europa), last & first mile/stedelijke knooppunten, slimme mobiliteit, slimmere logistiek, duurzame en innovatieve mobiliteit binnen Euregio-verband

Environment forum

Thema's: Klimaat Actieve Stad, verduurzaming maatschappelijk vastgoed, ESCO's.

ERRIN/VANGUARD

Twente is lid van het netwerk ERRIN, een netwerk van meer dan 100 innovatieve regio's in Europa. Dit netwerk richt zich vooral op de concrete samenwerking tussen internationale regio's die in Brussel vertegenwoordigd zijn. In 2016 is een event georganiseerd met de Permanente Vertegenwoordiging in het kader van het Nederlands voorzitterschap, waarin innovatieve bedrijven in de gelegenheid werden gesteld hun producten te etaleren. Voor Twente nam het bedrijf Mobidot deel. Een spin off van een Europees project waarin Twente actief is. Oost Nederland is lid van het netwerk VANGUARD, dit netwerk richt zich op het met elkaar in contact brengen van internationale bedrijven, zodat zij kunnen samenwerken en deelnemen in gezamenlijke projecten zoals in HORIZON 2020. Hoewel het lidmaatschap nog maar net gestart is, zijn ook Twentse bedrijven hier recent al in betrokken.

EUREGIO

De EUREGIO is als sinds 1958 actief in de opbouw en de versterking van de structuren en de grensoverschrijdende samenwerking in het Nederlands-Duitse grensgebied. De basis daarvoor is het grensoverschrijdende verbond van 129 Duitse en Nederlandse steden, gemeenten en (Land-)Kreise. De gemeente Hengelo wordt in de EUREGIO-raad vertegenwoordigd door twee raadsleden. De EUREGIO-Raad is het politieke orgaan van de EUREGIO. De Raad heeft 84 stemgerechtigde leden, die worden benoemd op basis van een politiek-regionale verdeelsleutel. Daarbij wordt binnen het Duitse en Nederlandse gebied rekening gehouden met de bevolkingscijfers. De in de EUREGIO-Raad vertegenwoordigde partijen vormen grensoverschrijdende fracties. Er zijn drie commissie; Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkelingen en Economie en Arbeidsmarkt. De Interreg VA programma's zijn ook een goed instrument waarover in Euregioverband besluitvorming plaats vindt en het programmamanagement georganiseerd is. Voorbeelden van lopende Interreg projecten zijn Unlock, ter stimulering van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt en ondersteuning van het MKB, en het Interreg project Goederencorridor Euregio waarbij onderzocht wordt hoe de Euregio op het gebied van logistiek en transport beter kan functioneren. In beide projecten is Hengelo/Twente projectpartner.

MONT (Münster, Osnabruck, Netwerkstad Twente)

Het netwerkverband MONT bestaat al sinds vele jaren en heeft als doel de samenwerking in de EUREGIO tussen de steden te verbeteren op diverse terreinen. Op het gebied van economie is o.a. het WTC verder ontwikkeld, is er vanuit het TEN-T programma (Trans European Network Transport) gewerkt aan infrastructurele projecten en het opzetten van o.a twee lopende Interreg projecten die kansen en ontwikkelingen schetsen m.b.t. grensoverschrijdende spoorverbindingen en grensoverschrijdende logistiek. Twee maal per jaar spreken de burgemeesters van deze steden tijdens het "Spitzengespräch" over genoemde thema's. Voor de komende jaren wil men zich vooral inzetten voor bereikbaarheid en mobiliteit, grensoverschrijdende arbeidsmarkt en duurzaamheid.

G32 werkgroep Internationaal

De gemeente Hengelo is ook actief lid van de G32 werkgroep Internationaal. Vanaf haar start in 2014 is de themagroep Europa bezig zich te transformeren naar een netwerkorganisatie gericht op het informeren, communiceren en delen van kennis over belangrijke ontwikkelingen in en met betrekking tot Europa. Daarbij wordt gelet op kansen en bedreigingen die dit biedt voor G32 gemeenten. De bestuurlijke en ambtelijke betrokkenheid uit G32 gemeenten bij de themagroep neemt daarmee toe. Bestuurlijk is de gemeente Hengelo trekker van het dossier GROS (Grensoverschrijdende samenwerking). De andere dossiers zijn: Nationaal Hervormings Programma, Cohesiefondsen, Smart Cities, en de Urban agenda.

Stedenbanden

In Twente zijn er verschillende stedenbanden met uiteenlopende redenen, Hengelo heeft al meer dan 25 jaar een meer traditionele stedenband met Emsdetten, Enschede kent stedenbanden met Palo Alto (hieruit is mede de ontwikkeling Kennispark ontstaan) en Heidelberg ivm het Smart Cities concept en Almelo heeft een stedenband met de Engelse stad Preston. Hengelo/Netwerkstad heeft onlangs contact gelegd nav het Mobility Forum met Malmö/Greater Kopenhagen om op het gebied van Smart Mobility/Logistics en Grensoverschrijdende thema's (m.n. arbeidsmarkt) samen te werken in Europese projecten waarbij de EUREGIO ook zal aansluiten.

5. De governance

Op Twents niveau komen al deze lijnen ambtelijk en bestuurlijk samen binnen het Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg Belangenbehartiging. Alle 14 gemeenten zijn vertegenwoordigd en beslissen mee over de internationale koers die we in Twente varen. Enschede fungeert als voorzitter van dit BO en Hengelo is vicevoorzitter. Als afgeleide van de nieuwe Agenda van Twente zal een nieuwe Internationale Agenda van Twente verschijnen. In de tussentijd wordt gewerkt aan lobbyfiches met daarin voor Twente de belangrijkste thema's zoals (inter)nationale bereikbaarheid en mobiliteit, grensoverschrijdende arbeidsmarkt en ondernemerschap, innovatie/economie en Europese fondsen en cohesiebeleid, naast andere meer regionale dossiers. Met deze dossiers willen we de komende tijd een stevige lobbyen opzetten richting Den Haag en Brussel.